

Szymon Juszczak

Lubień

<https://orcid.org/0009-0006-5870-9241>

PARAFIA W LUBNIU W ŚWIETLE INWENTARZA Z 1835 ROKU

STRESZCZENIE

Zasoby Centralnego Państwowego Archiwum Historycznego Ukrainy we Lwowie (dalej CDIAL) okazują się niezwykle przydatne w regionalnych badaniach historycznych. Archiwalia, zabytkowy kościół, plebania i reszta zabudowań w Lubniu (pow. myślenicki) zostały spalone przez Niemców 4 września 1939 roku, przez co szukanie śladów przeszłości „na miejscu” jest mocno ograniczone. Z tego powodu temat przedstawiony w artykule nie był omawiany szczegółowo w literaturze historii Lubnia i regionu. Inwentarz parafialny z 1835 roku, dostępny w CDIAL, pozwala uzyskać cenne informacji o stanie i wyposażeniu kościoła w Lubniu, zabudowaniach gospodarczych, użytkowanych gruntach i finansach będących w posiadaniu plebana. W pracy przedstawiono również przyczyny powstania Inwentarza, co było możliwe dzięki innym archiwaliom z CDIAL.

SŁOWA KLUCZOWE: BENEFICJUM, XIX WIEK, INWENTARZ, IGNACY DZIUBEK, JAN WIRAGH, LUBIEŃ, PARAFIA

SUMMARY

THE PARISH IN LUBIEŃ IN THE LIGHT OF THE 1835 INVENTORY

The resources of the Central State Historical Archive of Ukraine in Lviv (CDIAL) are proving extremely useful for regional historical research.

The archives, the historic church, the vicarage, and the rest of the buildings in Lubień (Myślenice district) were burnt down by the Germans on 4 September 1939, so searches for traces of the past „on the spot” are very much limited. For this reason, the topic presented in this article has not been discussed in detail in the available literature on the history of Lubień and the region. The Parish Inventory of 1835, available in CDIAL, allows us to learn valuable information about the condition and equipment of the church in Lubień, the outbuildings, the land used, and the finances held by the parish priest. The paper also outlines the reasons for creating the Inventory, which was made possible by other archival material from CDIAL.

KEY WORDS: BENEFICE, IGNACY DZIUBEK, INVENTORY, LUBIEŃ, 19TH CENTURY, PARISH, JAN WIRAGH

Niniejsza praca dotyczy historii parafii w Lubniu¹ i opiera się w głównej mierze na archiwaliach dostępnych w Centralnym Państwowym Archiwum Historycznym Ukrainy we Lwowie (CDIAL). Kwerenda archiwalna została wykonana we własnym zakresie.

Celem pracy jest próba przedstawienia wyposażenia parafii i beneficjum w Lubniu, w latach 30. XIX wieku. Informacje zawarte w artykule nie były dotąd prezentowane, gdyż w obecnych opracowaniach dotyczących Lubnia nie ma zbyt wiele wzmianek o historii parafii w XIX wieku, jak i o powinnościach względem plebana, wysokości danin, mesznego etc. W monografii gminy Lubień² szczegółowo opisano historię parafii do połowy XVIII wieku oraz jej dzieje w XX wieku. Niewiele natomiast dotyczy XIX stulecia. O znaczeniu archiwaliów lwowskich w badaniach historycznych pisał Konrad Meus w 2016 roku, wskazując, że są one rzadko wykorzystywane przez badaczy, którzy z reguły ograniczają się do kwerendy w lokalnych bibliotekach i państwowych archiwach³. W tym przypadku niestety nie było możliwe przeprowadzenie kwerendy w archiwum parafialnym. Z tego powodu uzupełnienie historii Lubnia było wykonalne w dużej mierze dzięki archiwaliom lwowskim.

Głównym źródłem wykorzystanym w pracy jest Inwentarz, który został spisany 25 sierpnia 1835 roku w języku niemieckim. Na dokumencie przez kilkadziesiąt lat nanoszono poprawki, również w języku polskim. Ponadto w tej samej jednostce archiwalnej znajduje się *Wykaz ubytków z przybytków* z 1909 roku. W oryginale nazwa Inwentarza brzmi: *Inventaricum buchaltericum*, liczy on 41 ponumerowanych kart, dotyczy dwóch kościołów, farnego w Lubniu oraz filialnego w Krzeczowie⁴. Wyraźnie widać, że dokument powstał w oparciu o wzór pochodzący ze *Zbioru Ustaw prowincjonalnych dla Królestwa Galicji i Lodomerii z lat 1819–1826*⁵. Inwentarz ten jest niezwykle ciekawym i cennym źródłem, mogącym służyć do odtworzenia wyposażenia samej świątyni. Należy wspomnieć, że istnieją dokumenty sporządzone w XX wieku, w których spisane zostało wyposażenie zniszczonej świątyni. Należą do nich *Kwestionariusz strat i zniszczeń* [...] sporządzony po II wojnie

¹ Deklinacja nazwy miejscowości zgodnie z tradycją (J.N. Deszkiewicz, *Treść gramatyki polskiej*, Rzeszów 1865, s. 34).

² P. Sadowski, *Gmina Lubień. Przyroda, dzieje, kultura*, Kraków 2016.

³ K. Meus, *Znaczenie dziewiętnastowiecznych archiwaliów lwowskich w badaniach regionalistycznych*, „Małopolska”, R. 16: 2014, s. 55–57.

⁴ CDIAL, f. 146, op. XX, spr. 314, Inwentarz parafii w Lubniu.

⁵ *Provinzial-Gesetzsammlung der Königreiche Galizien und Lodomerien vom das Jahre 1819 bis einschlusig 1826*, Lwów 1834, s. 73–76.

światowej⁶. Ze względu na adnotacje oraz odwołania do inwentarzy wcześniejszych (na przykład do Inwentarza z 1806 roku), źródło w pewnym zakresie daje nam obraz ciągłości tego, co działo się z kościołem i beneficjum do końca XIX wieku. Ponad wszystko jest to kluczowy dokument w badaniach nad historią lokalną, bowiem w literaturze przedmiotu na próżno szukać tak szczegółowych informacji o parafii w Lubniu w XIX wieku.

W niniejszej pracy oprócz Inwentarza z 1835 roku wykorzystałem inne źródła, takie jak korespondencje diecezji tarnowskiej z Gubernium w sprawach dotyczących parafii w Lubniu. W tej jednostce dokumenty dotyczą przeważnie spraw mianowania nowego proboszcza oraz kwestii finansowych, jak na przykład próśb dofinansowania kongru⁷ z Funduszu Religijnego⁸. Ponadto wykorzystano również fasję z 1820 roku⁹, oraz jako punkt odniesienia Metrykę Józefińską i Opisanie Urbarialne¹⁰.

W 1833 roku ordynariusz diecezji tarnowskiej biskup Franciszek Pisztek udał się do Lubnia z wizytą kanoniczną, w wyniku której doszedł do przekonania o konieczności mianowania kooperatora w parafii. Za bezpośrednią przyczynę uznano fakt, że parafia ta liczyła w tym czasie 4650 osób, mieszkających w czterech miejscowościach. Opieka duszpasterska była niezmiernie utrudniona z powodu rozproszenia wiosek w górach, z czego jedna miejscowość była oddalona od kościoła farnego w Lubniu o milę¹¹. Konsystorz biskupi w Tarnowie w piśmie do Gubernium lwowskiego z 20 sierpnia 1835 roku zwracał się z prośbą o ustanowienie drugiego wikariusza w Lubniu. W piśmie stwierdzono, że w tej sprawie wysłano już wcześniej (16 sierpnia 1833 i 6 maja 1834 roku) do Gubernium monity. W dokumencie zwrócono uwagę na fakt, że proboszcz Jan Wiragh z parafii w Lubniu wskazał, że nie dysponuje środkami na utrzymanie wikarego, więc konsystorz tarnowski we wniosku przedstawił prośbę o wypłacenie wikariuszowi środków z Funduszu Religijnego tytułem kongru. Parafia w Lubniu nie posiadała aktualnego inwentarza, a należało – zdaniem władz diecezji, jak i Gubernium

⁶ Za: P. Sadowski, dz. cyt., s. 126.

⁷ Kongrua była ustawową minimalną kwotą dochodu pobieranego przez duchowieństwo katolickie. Duchowny utrzymywał się z beneficjum, a gdyby pobierany z niego dochód nie osiągnął minimalnej stawki, wówczas różnicę powinien wypłacić Fundusz Religijny. Dla proboszcza kongrua wynosiła w 1835 roku 300 złr.

⁸ CDIAL, f. 146, op. XIII, spr. 3151, Raporty, wykazy, korespondencja i inne dokumenty dot. parafii w Lubniu w latach 1806–1917.

⁹ CDIAL, f. 146, op. XIX, spr. 664, Fasje podatkowa dla Lubnia (wykaz świadczeń na rzecz plebana).

¹⁰ CDIAL, f. 19, op. VIII, spr. 130, Metryka Józefińska. Gmina Lubień; tamże, f. 146, op. XVIII, spr. 1924, Opisanie urbarialne gminy Lubień.

¹¹ CDIAL, f. 146, op. XIII, spr. 3151, Pismo konsystorza generalnego diecezji tarnowskiej do prześwieconego Gubernium z 30 października 1835 roku, k. 86–87. Jedna mila austriacka to 7585,6 m.

– taki sporządzić, aby wyjaśnić sprawę utrzymania kooperatora. W tym piśmie wskazano również następujące przesłanki do powołania wikariusza:

– parafia obejmowała obszar górski, poprzecinany licznymi potokami, co bardzo utrudniało opiekę duszpasterską,

– do parafii należały cztery miejscowości: Lubień, Tenczyn, Krzczów i Krzczonów, które znajdowały się odpowiednio ½ mili, ¾ mili i ponad jedną od kościoła parafialnego. Uciążliwe było to, że zmarłych w Krzczowie grzebano na cmentarzu przy kościele filialnym w Krzczowie, który był oddalony od Lubnia o jedną milę¹².

W odpowiedzi Gubernium przedstawiło, że na podstawie Inwentarza z 25 sierpnia 1835 roku, parafia lubieńska po odliczeniu podatków i wszystkich wydatków powinna mieć nadwyżkę w wysokości 140 złr 29 1/2 krajcarów (dalej: kr). Z uwagi na fakt, że kongrua dla wikariusza wynosiła 200 złr rocznie, Konsystorz w piśmie z 30 października 1835 roku prosił Gubernium o przyznanie kooperatorowi 59 złr i 31 ½ kr z Funduszu Religijnego tytułem dopłaty kongru¹³. W tym czasie, w wieku 40 lat, 18 września 1834 roku zmarł wicedziekan dekanatu myślenickiego, proboszcz parafii lubieńskiej, Jan Wiragh, a administratorem parafii od 8 października 1834 do 22 marca 1835 roku był ksiądz Wojciech Rutkowski. 23 marca 1835 roku parafię w Lubniu objął Ignacy Dziubek. Warto jeszcze dodać, że według schematyzmów diecezji tarnowskiej, w Lubniu przebywał wówczas emerytowany ksiądz Joachim Filipiakowski (ur. 1764)¹⁴.

W wykorzystanych jednostkach archiwalnych nie pojawiła się konkretna data objęcia posady przez kooperatora. Sprawa ustanowienia go przeciągała się jeszcze kilka lat, w jednostce archiwalnej pojawia się w piśmie do Gubernium z 25 sierpnia 1849 roku, w którym władze diecezji tarnowskiej proszą o wyrażenie zgody na przekazanie 200 złr z Funduszu Religijnego na utrzymanie kooperatora. Uzasadniano to faktem, że po zniesieniu pańszczyzny 15 maja 1848 roku dochody parafii w Lubniu zmniejszyły się tak bardzo, że kongrua dla proboszcza wynosiła 290 złr 25 kr. Ze schematyzmów diecezji tarnowskiej można dowiedzieć się, że od 1836 roku funkcję tę pełnił Jakub Jakubowski. W 1844 roku posadę obejmował Jan Zubrzycki. W piśmie do konsystorium diecezji tarnowskiej z 1849 roku, proboszcz Dziubek skarżył się, że nie wypłacono Janowi Zubrzyckiemu należnej kongru¹⁵ od 1 listopada 1847 roku¹⁵.

¹² CDIAL, f. 146, op. XIII, spr. 3151, Pismo konsystorza generalnego diecezji tarnowskiej do prześwietnego Gubernium z 20 sierpnia 1835 roku, k. 84–85.

¹³ Tamże, k. 86–87.

¹⁴ „Schematismus Universi Vener. Cleri Dioeceseos Tarnoviensis”, 1827, s. 26; tamże, 1836, s. 85.

¹⁵ CDIAL, f. 146, op. XIII, spr. 3151, Pismo Konsystorza diecezji tarnowskiej do Gubernium z dnia 25 sierpnia 1849 roku, k.101.

INWENTARZ – KOŚCIÓŁ

Piotr Sadowski zauważa, że w akcie lokacyjnym Lubnia¹⁶ król przeznaczył dwa łany na uposażenie kościoła, ale Lubień od początku swojego istnienia do 1631 roku należał do parafii w Pcimiu. Nie można jednak wykluczyć, że nie było w Lubniu przez ten czas kaplicy. Sadowski oraz proboszcz Bobeł w swoich publikacjach przytaczają miejscowy przekaz o kościółku zniszczonym przez powódź, który stał na tzw. Pyrtasówce, w pobliżu ujścia Lubieńki do Raby¹⁷.

Według Inwentarza, kościół pod wezwaniem św. Jana Chrzciciela miał zostać założony przez Kazimierza Wielkiego w 1363 roku i odbudowany przez Stanisława Koniępczolskiego w 1596 roku. W rzeczywistości w 1596 roku miała miejsce wizytacja, a Stanisław Koniępczolski urodził się w 1591 roku, więc był zbyt młody, żeby wykonać taką inwestycję. Błędy tego typu mogą świadczyć o tym, że stare dokumenty przechowywane przez księdza były w bardzo złym stanie i trudno było je odczytać. Pewne jest natomiast, że w parafia w Lubniu została utworzona 14 grudnia 1633 roku, dzięki poparciu kasztelana Koniępczolskiego, który 18 czerwca 1633 roku skierował pismo w tej sprawie do biskupa krakowskiego Jana Olbrachta Wazy. Pierwsi proboszczowie, ks. Jan Frączkowiec i ks. Maciej Kędziński zajęli się budową świątyni, tej samej która została zniszczona w 1939 roku¹⁸.

Prawem patronatu w 1835 roku dysponowała księżna Maria Krysztyna de Montleart, córka Karola Krysztyana Wettina i Franciszki z Krasińskich¹⁹.

Kościół w Lubniu przed 1945 r.

Źródło: <http://www.kosciolydrewniane.pl/pages/drewniane/stare/40133.html>

(dostęp 09.10.2024)

¹⁶ Nieznana jest dokładna data wydania aktu lokacyjnego. Przyjmuje się, że jest to 16 kwietnia 1360 lub 13 kwietnia 1363 roku.

¹⁷ P. Sadowski, dz. cyt., s. 80; F. Bobeł, *Kronika kronik lubieńskich*, T. 1, Kraków-Lubień, 2005, s. 75.

¹⁸ P. Sadowski, dz. cyt., s. 124–125.

¹⁹ CDIAL, f. 146, op. XX, spr. 314, Inwentarz parafii w Lubniu, k. 3.

KOŚCIÓŁ I ZAKRYSTIA

Proboszcz Jan Wiragh, który pełnił swoją funkcję w Lubniu od 29 grudnia 1823 do 18 września 1834 roku, doprowadził do remontu kościoła. Z jego polecenia świątynię pokryto nowymi deskami, co znacznie poprawiło jej stan. Długość całego kościoła wynosiła 11 sążni (20,79 m), a szerokość 5,5 sążnia (10,39 m)²⁰. Budynek miał 8 okien, z których 4 były otwierane. Obok ołtarza znajdowała się zakrystia, do której można było wejść z zewnątrz. Do apsydy, na zewnętrznej ścianie kościoła, przymocowany był duży krzyż, warty 2 złr. Wartość budynku została oszacowana na 1200 złr²¹. Posadzka kościoła wykonana była z kamienia, a 1907 roku w Wykazie Przybytków zapisano, że zamieniono ją na cementową²².

Nad wejściem do kościoła znajdowała się drewniana dzwonnica, pomalowana i kryta gontem o wartości 250 złr. Dzięki staraniom proboszcza Wiragha wieża została wyposażona w zegar. Tarczę zegara tworzył okrąg z pomalowanej blachy, a wskazówki zostały pozłoczone w ogniu. Zegar był w pełni sprawny i bił w dzwon na wieży²³.

OŁTARZE, DZWONNICA I WYPOSAŻENIE KOŚCIOŁA

W kościele znajdowało się pięć ołtarzy, ale w Inwentarzu wymienia się jeszcze jeden, stary, wyniesiony z kościoła, który w inwentarzu z 1806 roku opisany był jako ołtarz główny. Nowy ołtarz główny został wykonany z drewna na polecenie proboszcza Wiragha w 1827 roku, ozdobiony był zielonymi i białymi winoroślami. Na środku znajdował się obraz Trójcy Świętej, namalowany na płótnie, a przy nim umieszczono napis „Jeżeli chcesz do żywota wnieść, zachowaj przykazania”. Po bokach umieszczono figury św. Katarzyny i św. Barbary. W odległości jednego sążnia od mensy znajdowały się szuflady do przechowywania przedmiotów kościelnych, a na mense znajdowało się rzeźbione cyborium, częściowo pozłoczone i posrebrzone. Na ołtarzu znajdowały się przez pewien czas obrazy Koronacji Matki Boskiej, św. Jana Chrzciciela oraz figury św. Piotra i Szymona, oraz obraz przedstawiający ukrzyżowanego Jezusa, który przeniesiono do zakrystii²⁴.

Po prawej stronie od ołtarza głównego umieszczony był ołtarz z obrazem św. Michała, nad którym znajduje się drewniane pozłacane oko Opatrzności. Dalej na prawo, na trzecim ołtarzu, znajdowały się obrazy przedstawiające świętych Jana Chrzciciela, Marię, Annę i Jana, pochodzące ze starego ołtarza

²⁰ 1 sążień to 1,89 m.

²¹ Tamże, k. 3.

²² Tamże, k. 35.

²³ Tamże, k. 4.

²⁴ Tamże, k. 3–4.

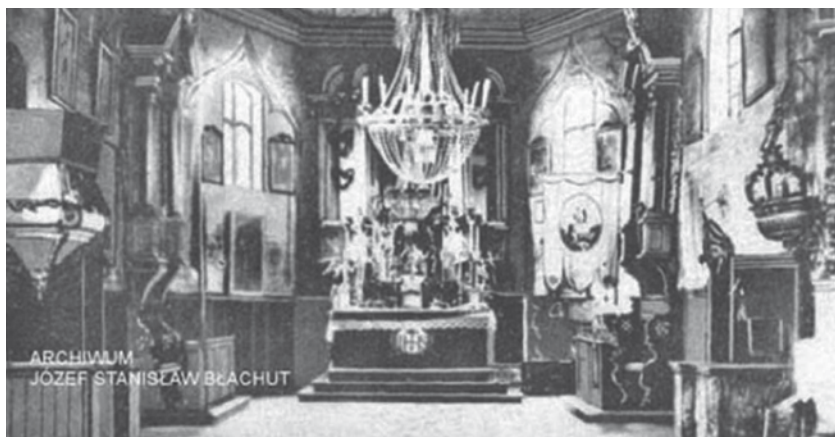
głównego. Ołtarz ten pomalowany był na niebiesko i biało. Wizerunek św. Jana Ewangelisty, pochodzący z tego ołtarza, przeniesiono na ścianę kościoła, a św. Barbary – do zakrystii²⁵.

Po lewej stronie od ołtarza głównego znajdował się ołtarz czwarty, podobny do ołtarza drugiego, z wizerunkiem św. Sebastiana. Na ścianie umieszczono obrazy z wizerunkiem Anioła Stróża oraz św. Jana z Kęt. Ponadto zachowały się również dwie figury: św. Ludwika i św. Antoniego, oraz niewielki obraz przedstawiający św. Augustyna.

Dalej po lewej stronie znajdował się ołtarz podobny do ołtarza trzeciego. Główny obraz przedstawiał Matkę Boską Częstochowską. Nad ołtarzem znajdował się obraz z wizerunkiem św. Józefa²⁶.

Ambonę opisano jako bardzo małą i wykonaną z drewna pomalowanego na niebiesko. Organy średniej wielkości, dziewięciogłosowe, odnowione przez proboszcza Wiragha w 1832 roku. Pleban wyremontował również w tym czasie chór²⁷, zakupił nową drewnianą chrzcielnicę z pokrywą, na której przedstawiono chrzest Jezusa, wartą 12 złr. Używana do tamtej pory stara kamienna chrzcielnica była warta 1 złr. Zapisano przy niej pod numerem L.N. 94343/98 adnotację „nieprzydatna”²⁸.

Do przedmiotów o dużej wartości należały dzwony, których łączna wartość wynosiła 252 złr i 20 kr.

Źródło: M. Miszcza, *Perły Ziemi Myślenickiej. Historia boleśnie doświadczanej parafii w Lubniu*. Pozyskano z <https://myslenice-itv.pl/arttykul/perly-ziemi-myslenickiej-historia-bolesnie-doswiadczonej-parafii-w-lubniu-n943495> (dostęp 09.10.2024)

²⁵ Tamże.

²⁶ Tamże.

²⁷ Tamże.

²⁸ Tamże.

Tabela 1. Dzwony w kościele

Przedmiot	Masa		Wartość
	cetnary ²⁹	kilogramy	
Dzwon na wieży	6	243,3	140 złr
Dzwon na wieży	4	162,2	80 złr
Dzwon na wieży	60/100	24,3	12 złr
Dzwon sygnaturka	40/100	16,2	11 złr
Dzwonek przy zakrystii	5/100	2	3 złr
5 Dzwonków mszalnych	5/100	2	5 złr
1 mały dzwonek i 3 dzwonki	–	–	1 złr 20 kr

Źródło: CDIAL, f. 146, op. XX, spr. 314, Inwentarz parafii w Lubniu, k. 5

W starym inwentarzu parafii widniał pęknięty dzwon o wadze 50 funtów (20,2 kg). Według kościelnego został przekazany do przelania przez proboszcza Bergera, który krótko po tym wydarzeniu zmarł, a parafia nie otrzymała dzwonu. Z pomocą nowego proboszcza Wiragha parafianie uzbierali 11 złr i odzyskali utracony przedmiot. Dzwon ten, na krótko przed śmiercią proboszcza Wiragha w 1834 roku, został wypożyczony na pewien czas proboszczowi Jakubowi Cichoniowi z parafii w Rybiu. Jednak Cichoń twierdził, że był to podarunek od proboszcza Wiragha, czemu jednak zaprzeczyli ludzie³⁰. W tej sytuacji proboszcz Dziubek odwołał się do urzędu cyrkularnego w Sączu i dzięki temu rzeczony dzwon wrócił do parafii w Lubniu. Z adnotacji wynika, że w 1864 roku proboszcz Ignacy Dziubek nabył ważący 10 cetnarów i 36 funtów (538,72 kg) dzwon „Jan”³¹.

Wśród przedmiotów ze złota i srebra wymieniono puszkę do udzielania komunii wartą 25 złr oraz srebrny kielich z pateną wart 12 złr. Kościół dysponował monstrancją z brązu, a z miedzianych przedmiotów wymieniono m.in. kielich z pateną wart 4 złr i dzbaneczek w chrzcielnicy. Z przedmiotów żelaznych wymieniono dwie formy do pieczenia opłatków komunijnych warte 30 kr. Przypuszczalnie jeden z nich przetrwał pożar kościoła we wrześniu 1939 roku, ponieważ proboszcz Bobeł wspomina o żelazku do pieczenia hostii mszalnych z wrytą datą 1758³². W inwentarzu wymieniono również drewniane przedmioty pochodzące ze starych ołtarzy, uznane za bezużyteczne 4 figury: św.św. Jana, Joachima, Ludwika i Antoniego, z dawnych ołtarzy, jeden stary ołtarz, o którym była już mowa i dwie mensy³³. Wartość kościoła z wyposażeniem wynosiła 2642 złr i 22 kr.

²⁹ 1 cetnar galicyjski to 100 funtów, czyli 40,55 kg.

³⁰ Tamże, w oryginale: die Leute.

³¹ Tamże, k. 5. Cetnar austriacki, obowiązujący od 1857 roku liczył 56 kg.

³² F. Bobeł, dz. cyt., s. 102.

³³ CDIAL, f. 146, op. XX, spr. 314, Inwentarz parafii w Lubniu, k. 5–6.

Kościół dysponował szeregiem ksiąg, wśród których wymieniono³⁴:

Tabela 2. Spis ksiąg w archiwum parafialnym w 1835 roku

– Opis ziemi należącej do plebana w Lubniu w dokumencie z 1369 roku wystawionym przez Kazimierza Wielkiego.
– Wyciąg z komisji królewskiej z 28 listopada 1633 roku dotyczący wsi Lubień i kościoła
– dokument z wizytacji biskupiej z 1 grudnia 1730 roku
– dokument z 1748 roku ³⁵
Z ksiąg metrykalnych wymieniono:
Tom 1 – Completitur benedictiones Matrimoniarum ab anno 1669 (dotyczący Lubnia, Tenczyna, Krzczonowa i Krzczowa. Zawierał również chrzty dla tych miejscowości od roku 1687)
Tom 2 – Księga chrztów z lat 1711 do 1729 z dokumentem o restauracji tego kościoła przez Stanisława Koniecpolskiego, kasztelana krakowskiego
Tom 3 – Księga chrztów i ślubów z lat 1730–1740, dla Lubnia, Tenczyna, Krzczonowa i Krzczowa
Tom 4 – Księga zmarłych, lata 1736–1777, dla Lubnia
Tom 5 – Księga chrztów i ślubów, lata 1742–1761, dla Tenczyna
Tom 6 – Księga chrztów i ślubów, lata 1762–1778, dla Krzczonowa
Tom 7 – Księga chrztów i ślubów, lata 1777–1784, dla Krzczowa
Tom 8 – Księga chrztów, lata 1786–1817, dla Lubnia
Tom 9 – Księga chrztów, rok 1817–obecnie, dla Lubnia
Tom 10 – Księga chrztów, lata 1786–1828, dla Tenczyna
Tom 11 – Księga chrztów, rok 1828–obecnie, dla Tenczyna
Tom 12 – Księga chrztów, lata 1786–1829, dla Krzczonowa
Tom 13 – Księga chrztów, 1829–obecnie, dla Krzczonowa
Tom 14 – Księga chrztów, 1786–obecnie, dla Krzczowa
Tom 15 – Księga ślubów, 1786–obecnie, dla Krzczowa
Tom 16 – Księga ślubów, 1786–obecnie, dla Lubnia
Tom 17 – Księga ślubów, 1786–obecnie, dla Krzczonowa
Tom 18 – Księga ślubów, 1786–obecnie, dla Tenczyna
Tom 19 – Księga umarłych, 1786–obecnie, dla Tenczyna
Tom 20 – Księga ślubów, dla Lubnia
Tom 21 – Księga ślubów, dla Krzczonowa
Tom 22 – Księga ślubów, dla Krzczowa
Tom 23 – Księga ślubów, 1831–obecnie, dla Lubnia
Tom 24 – Elenchus Alphabeticus Natorum Ecclesia Parochia Lubiensis
Tom 25 – Liber Currendarum ad anno 1827
Liber nonus pro miseribendis mortus destinatus

Źródło: CDIAL, f. 146, op. XX, spr. 314, Inwentarz parafii w Lubniu, k. 8–9

³⁴ Tamże, k. 8–10.

³⁵ Niestety nie udało się ustalić czego dotyczył dokument.

Tabela 3. Dochody z tytułu *Iura stolae*

	Liczba parafian	Śluby			Razem	Zmarli			Razem
		1832	1833	1834		1832	1833	1834	
Lubień	1737	25	10	7	42	55	59	50	164
Tenczyn	1184	19	11	3	33	41	55	32	128
Krzczonów	1065	13	7	12	32	46	53	31	130
Krzeczów	590	1	4	6	11	22	27	25	74
	4576				118				496

Źródło: CDIAL, f.146, op. XX, spr 314, Inwentarz parafii w Lubniu, k. 10

Wysokość opłat za śluby i czynności pogrzebowe została wyznaczona w Uniwersale z 1 lipca 1785 roku. Dzięki temu ich wykaz znalazł się w Inwentarzu, z pominięciem chrztów, za które pleban nie powinien pobierać opłat. Za 118 ślubów w latach 1832–1834 uzyskano 39 złr, czyli średnio na rok 13 złr 39 kr. Za jeden ślub liczone 21 kr. Wedle rubryki siódmej Uniwersału z 1 lipca 1785 roku³⁶, za ślub plebanowi należało się 15 kr i 6 kr za trzy zapowiedzi, a kościelnemu 6 kr. Za 496 pogrzebów 4. klasy 166 złr, czyli po 21 kr za pogrzeb. Średnio na rok dało to 8 złr 30 kr na opłaty kościelne³⁷ oraz 12 złr 30 kr dla sług kościelnych i 34 złr 35 kr rocznie dla proboszcza³⁸.

Wydatki kościelne dotyczyły wynagrodzenia organmistrza i kościelnego, którzy nie posiadali ziemi; wynosiły 50 złr rocznie. Oprócz tego, na bieżące zapotrzebowanie kościoła, takie jak: воск, wino, łój, bielizna kościelna, oraz na utrzymanie wyposażenia, wydawano 60 złr rocznie³⁹.

BENEFICJUM

Do parafii należało kilkanaście budynków. Co ciekawe, już w 1804 roku stara plebania została określona jako bardzo mizerna, zbudowana ze starego drewna, podziurawionego przez czerwie⁴⁰. Budowa nowej plebanii (1824 r.) to jedna z pierwszych inwestycji proboszcza Wiragha. Budynek pokryto gontem, wejście zdobił ganek spoczywający na dwóch filarach. Z dachu

³⁶ Ustawa względem Jurium Stolae i Conductus, *Continuatio edictorum et mandatorum universalium in Regnis Galiciae et Lodomeriae a die 1. Januarii ad ultimam Decembris anno 1785 emantium. Kontynuacja Wyroków y Rozkazów Powszechnych w Galicyi y Lodomeryi Królestwach od dnia 1. Stycznia aż do końca Grudnia roku 1785 wypadłych*. [T. 13], Lwów 1785, s. 120–126.

³⁷ W oryginale: für die Kirchengebühren.

³⁸ CDIAL, f. 146, op. XX, spr. 314, Inwentarz parafii w Lubniu, k. 10.

³⁹ Tamże, k. 11.

⁴⁰ AKMetr., sygn. ADz 2, Akta dziekańskie, *Realitates Ecclesiarum Circuli et Decanatus Myslenicensis*, s. 247–248.

wyprowadzono dwa kominy. Mieszkanie stanowiły dwa pokoje, połączone ze sobą wspólnymi drzwiami. W pokojach znajdowały się cztery okna i dwa piece kamienne z blaszanymi drzwiczkami. W pierwszej izbie znajdowało się podwójne dwuskrzydłowe okno, a w drugiej izbie, przeznaczonej dla służby, jedno podwójne i jedno pojedyncze okno. Pokój dla służby połączony był drzwiami z kuchnią, wyposażoną w angielską kuchenkę i piekarnik z żelaznymi drzwiczkami. Drzwi z kuchni prowadziły do spiżarni, gdzie nad drzwiami były nadświetla⁴¹, a posadzka wyłożona została kamieniami. W ganku mieściły się dwoje dwuskrzydłowych drzwi, nad którymi również znajdowały się nadświetla. Wyjście na zewnątrz umiejscowione było po wschodniej stronie plebanii. Budynek ogradzał z tyłu płot ze sztachet, po zachodniej stronie plebanii mieścił się ogród kwiatowy, a po wschodniej mały staw dla drobiu. Ogrodzenie ogrodu i plebanii zostało wykonane z desek, a jego długość wynosiła 218 sążni (412 m)⁴².

Od południa postawiony został spichlerz. Dalej znajdowała się drewnutnia, o wymiarach 16 na 2 sążnie (30,24 m na 3,72 m). W tym samym kierunku znajdowały się cztery stajnie dla koni i bydła z wozownią. Budynek został pokryty częściowo gontem i częściowo słomą. Jedna ze stajni została wyłożona kamieniami. Wozownia mieściła się pośrodku budynku. Po wschodniej stronie znajdowała się stodoła, kryta gontem i słomą. Po zachodniej stronie umiejscowiona została studnia, nad którą wznosił się daszek oparty na czterech żelaznych słupkach. Łańcuch, w który wyposażona była studnia, mierzył 11 1/4 łokci (6,63 m) długości⁴³. Ponadto obok plebanii umiejscowiony był wapiennik, wykonany z desek, kryty gontem. W inwentarzu stan tych budynków określono jako dobry. Drewnutnię, stajnie z wozownią, stodołę, studnię i wapiennik zbudował z własnych środków proboszcz J. Wiragh⁴⁴.

Wikarówka zbudowana została w pobliżu plebanii, kryta gontem. Posiadała dwa pokoje ogrzewane wspólnym piecem. Po prawej stronie domu znajdowała się piekarnia z jednym pomieszczeniem. W inwentarzu, pod datą 1898, zawarto informację o tym, że budynek znajdował się w bardzo złym stanie i groził zawaleniem. W odległości czterech sążni (7,56 m) od budynku były dwie małe stajnie z wozownią. Obydwa budynki otoczone były płotem z furtką. Z drugiej strony domu umiejscowiona była drewnutnia. Za domem wikarego znajdowała się zbudowana z kamienia, sklepią piwnica z dwoma jednoskrzydłowymi drzwiami⁴⁵.

⁴¹ W oryginale: glasfenster.

⁴² CDIAL, f. 146, op. XX, spr. 314, Inwentarz parafii w Lubniu, k. 11–12.

⁴³ 1 łokieć galicyjski to 2 stopy – 0,59 m. Stopa liczyła 0,2977 m i dzieliła się na 12 cali. Jeden cal wynosi 2,48 cm.

⁴⁴ CDIAL, f. 146, op. XX, spr. 314, Inwentarz parafii w Lubniu, k. 12.

⁴⁵ Tamże, k.13.

Dom organisty zbudowany został z drewna w 1828 roku. Układ pomieszczeń wyglądał w taki sposób, że z przedsionka przechodziło się do pierwszego pokoju, z którego drzwi prowadziły do drugiego pomieszczenia. Po lewej stronie budynku znajdowała się kuchnia z dwoma oknami, a następnie spiżarnia z jednym oknem. Obok domu organisty znajdowała się mała szopa na zboże oraz mała stajnia. W pobliżu znajdował się jeszcze budynek o długości 36 łokci (21,24 m), w którym sprzedawano bułki i mięso⁴⁶. Wszystkie te budynki były kryte gontem. Bardzo istotny jest fakt, który odnotowano w źródle – w Inwentarzu z 1806 roku w zestawieniu budynków wymieniono karczmę, oszacowaną na 14 złr, która jednak zawałała się przed 1835 rokiem. Karczmą zajmował się organista i jeden z poddanych⁴⁷.

Z urządzeń gospodarstwa domowego i elementów wyposażenia plebanii wymieniony został w inwentarzu duży piec do chleba o wymiarach 4,5 łokcia długości (2,65 m), 32 cale szerokości (ok. 79,36 cm), 30 cale wysokości (ok. 74,4 cm), 3 stoły z drewna miękkiego, stół z drewna twardego, ławka z drewna miękkiego, łóżko, miedziany czajnik, 2 niewiele warte obrazki. Oprócz tego wśród sprzętu przeciwpożarowego wymieniono wiaderka na wodę, drabiny, żelazne pogrzebacze⁴⁸.

POWINNOŚCI

Niezwykle ciekawym uzupełnieniem źródeł jest opisanie urbarialne z 1789 roku, które zawiera rozległe informacje na temat powinności na rzecz dominium i parafii w Lubniu. Wynika z niego, że dla plebana pańszczyzną pieszą odrabiało siedmiu poddanych, określonych w źródle jako chałupnicy, po 52 dni w roku, dodatkowo dopisany pod tabelą jeden chałupnik, 12 dni oraz trzech zagrodników⁴⁹ po 104 dni, co daje w sumie 688 dni pańszczyzny w roku⁵⁰. To samo znajdujemy w dokumencie z 1804 roku⁵¹. Według Fasji z 1820 roku na rzecz plebana pańszczyzną pieszą odrabiało dziesięciu gospodarzy, w sumie 728 dni⁵². Zmiana dotyczyła Marcina Szczerbuły, który mieszkał w 1786 roku na ziemi należącej do plebana i najpewniej zmarł przed 1820, ponieważ nie został wymieniony w Fasji. W Inwentarzu przy jego nazwisku pojawiła się z adnotacją, że aktualnie pleban jest właścicielem jego ziemi i będzie z niej korzystał w przyszłości. Po Szczerbule proboszcz przejął

⁴⁶ W oryginale: „*Verkaufen der Semmeln oder das Fleischer*”.

⁴⁷ Tamże, k. 13.

⁴⁸ Tamże, k. 14–15.

⁴⁹ Nazwy zagród wg opisanego urbarialnego: Myżerakowa, Mięszorkowa, Fridrichacka.

⁵⁰ CDIAL, f. 146, op. XVIII, spr. 1924, Opisanie urbarialne gminy Lubień, k. 27–29.

⁵¹ AKMetr., dz. cyt., s. 247–248.

⁵² CDIAL, f. 146, op. XIX, spr. 664, Fasja podatkowa dla Lubnia, k. 5–6.

pastwisko o powierzchni 100 sążni (359,69 m²)⁵³ i 5 sążni (17,98 m²) ogródka, w miejscu domu nr 218⁵⁴. W Inwentarzu z 1835 roku wymieniono dwie osoby więcej. Antoni Zięba i Stanisław Raszniak zostali osiedleni przez proboszcza Jana Wiragha na plebańskich gruntach za Sośnina⁵⁵ i na Podolach. Antoni Zięba zobowiązany był do przepracowania na rzecz plebana 104 dni pieśszych w roku, a Stanisław Raszniak 54 dni. Obciążenia wymienionej dwójki na rzecz plebana nie są sumowane z resztą, ponadto nie wiadomo, ile ziemi uprawiali, a z zapisanej pod tabelą uwagi wynika, że osadzono ich bez zgody władz, a więc można ich usunąć z tych gruntów („ad nutum amovibilis”)⁵⁶.

W Inwentarzu imiona i nazwiska odrabiających pańszczyznę znajdują się w dwóch rubrykach, pierwsza to właściciele dawniejsi. Wielkim utrudnieniem jest fakt, że nie podano konkretnego źródła „właścicieli dawnych”, ale po zestawieniu z fasją z 1820 i Metryką Józefińską można przypuszczać, że chodzi o Inwentarz parafii z 1806 roku. Sięgając do kolejnego źródła, dowiadujemy się, że zobowiązani do tego świadczenia mieszkali w obrębie roli plebańskiej. Sugerując się numerami domów oraz porównując powierzchnię używanej ziemi z Metryki Józefińskiej, a następnie z Inwentarza, możemy prześledzić, w czym posiadaniu był dany grunt przez prawie 50 lat. Ponadto dzięki Metryce możemy określić procentowy udział gruntów oraz do jakiej kategorii została przyjęta w fasjonowaniu.

Według Metryki Józefińskiej grunty użytkowe całej wsi razem z dominium wynosiły 3689 mórg 1561 i 2/6 sążnia (ok. 2123,19 ha). Rola plebańska, razem z Księżym Lasem, liczyła 110 mórg 857 sążni (63,61 ha), z czego pleban użytkował 92 morgi i 89 sążni (52,97 ha), dla poddanych zostało 18 mórg 715 sążni (10,61 ha)⁵⁷. Zgodnie z Inwentarzem do plebana należało 84% gruntów, jeśli wliczymy w to las albo 55% gruntów, na które składały się ziemie uprawne, ogrody, łąki i pastwiska, czyli 50 mórg i 1289 sążni (29,23 ha)⁵⁸. Z morgi rolnej ziemi w Lubniu uzyskiwano średnio 3 korce i 10 półgarncy (388,2 l)⁵⁹ zboża, z czego na wysiew należało odliczyć 40 półgarncy (76,8 l) dla jęczmienia i żyta oraz 48 (92,16 l) dla owsa, czyli około 20% ziarna należało zachować.

Według reguł fasjonowania z Metryki Józefińskiej, Rola plebańska znajdowała się w rejonie niwy Szczebel i podobnie jak większość ról z tej niwy była korzystnie „pod Słońce położona”. Grunty składające się z „Ziemi

⁵³ 1 morga to 1600 sążni, czyli 0,5755 ha. 1 sążeń kwadratowy to 3,5969 m². Sążeń dzieli się na 6 stóp.

⁵⁴ CDIAL, f. 19, op. VIII, spr. 130, Metryka Józefińska – Gmina Lubień, k. 40.

⁵⁵ W inwentarzu użyto sformułowania Sośnina, inną stosowaną do dziś nazwą jest Soślina.

⁵⁶ CDIAL, f. 146, op. XX, spr. 314, Inwentarz parafii w Lubniu, k. 15.

⁵⁷ CDIAL, f. 19, op. VIII, spr. 130, Metryka Józefińska – Gmina Lubień, k. 185.

⁵⁸ CDIAL, f. 146, op. XX, spr. 314, Inwentarz parafii w Lubniu, k. 17.

⁵⁹ 1 korzec to 64 półgarnce – 123 litry. Półgarniec wynosił 1,92 litra.

Tabela 4. Spis powinności na rzecz plebana wg Inwentarza z 1835 roku

Lp.	Nr domu	Poprzedni właściciel ⁶⁰	Aktualny właściciel	Powierzchnia użytkowanej ziemi w morgach i sążniach		Dni pańszczyzny pieszej	Oprawa w łokciach
1.	51	Joseph Bruton	Joseph Bruton	3	619	104	12
2.	50	Kaspar Fridrichowski	Ant. Frydrychowski	1	569	104	12
3.	54	Joh. Karpirz	Maciej Karpirz	1	1303	104	12
4.	49	Joseph Stolnik	Valentin Stolnik	0	106	52	6
5.	48	Jacenty Lexander	And. Zastępca	0	1532	52	6
6.	32	Wojciech Mizera	Joham Widzisz	6	1285	52	6
7.	32	Martin Widzisz	Jan Widzisz	-	-	104	12
8.	33	Blasius Burton	Maicher Palla	2	450	52	6
9.	222	Martius Karpirz	Laurenz Karpirz	1	372	52	6
10.	253	Jacoph Szwier	Jakob Widzisz	-	-	52	6
11.	218	Martin Szczirbula	Ziemia przejęta i użytkowana przez plebana	-	-	-	-
SUMA						728	84
12.	203	-	Anton Zięba			104	12
13.	66	-	Stanislau Raszniak			52	6

Źródło: CDIAL, f. 146, op. XX, spr. 314, „Inwentaricum Buchaltericum”, k. 15

Glinki Rzadkiej, mokrej z Czarniejszą i przykamyczkową pomieszaną⁶¹, położone bliżej domów, były częściej nawożone przez właścicieli, dlatego też dawały lepsze plony. Na największej części najlepszych pól uprawiano ziemniaki, kapustę, a ponadto nieco żyta i jęczmienia. Na gorszych polach uprawiano owies. Najgorsze ziemie na tej niwie to odłogi, były to grunty położone wysoko w górze przy granicy z Kasinką, które wcześniej porastały krzaki. W Lubniu, według Metryki Józefińskiej, odłogi obsiewano tylko

⁶⁰ Lista poprzednich właścicieli dotyczy Inwentarza z 1806 roku.

⁶¹ CDIAL, f. 19, op. VIII, spr. 130, Metryka Józefińska – Gmina Lubień, k. 164.

Tabela 5. Własność gruntów na roli plebańskiej

Lp.	Rodzaj gruntu	Powierzchnia wg Metryki Józefińskiej		Powierzchnia podana w Inwentarzu	
		morgi	sążnie	morgi	sążnie
1.	Pola w tym:	33	88	36	1434
	najlepsze	5	0	–	–
	średnie	13	1154	–	–
	najpodlejsze	10	974	–	–
	odłogi	3	1160	–	–
2.	Ogrody – łąki	2	20	3	854 1/2
		5	1586		
3.	Pastwiska	9	1194	9	1293
4.	Lasy	41	400	41	400
	SUMA:	92	89	91	781 1/2

Źródło: opracowanie własne na podstawie: CDIAL, fond 19, op. VIII, spr. 130, Metryka Józefińska – Gmina Lubień, k. 37-41

raz na kilka lat, niektóre grunty co 3 lata, a inne nawet co 8 lat⁶². W metryce zaznaczono, że czyniono to nie przez lenistwo ich posiadaczy, tylko z powodu „wielkiej podłości” gruntów. Na odłogach była ziemia dzika i kamienista. Obsiewano je nie dla pożytku z ziarna, a „na paszę dla bydła i korzystania ze słomy”. Odłogi często ulegały zniszczeniu przez nagłe deszcze, zasypywane kamieniami podczas spływu wody. Niekorzystnie wpływały też na nie upały, przez które ziarno nie kiełkuje. Pleban dysponował 3 morgami i 1060 sążniami (2,1 ha) odłogów, które zasiewano co pięć lat⁶³.

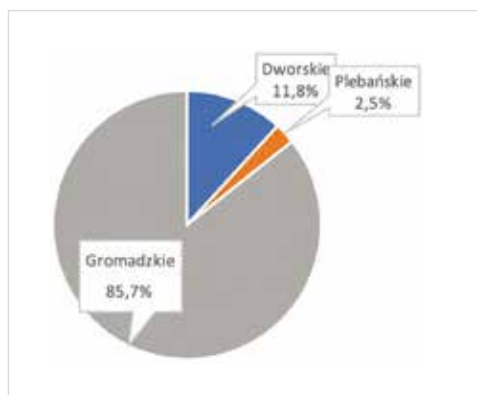
Dziesięciny proboszcz nie pobierał, ale z każdej roli i zarębek w Lubniu płacono meszne w owsie i życie. Podobnie musiało być w przypadku ról z pozostałych miejscowości należących do parafii. W Inwentarzu, tak samo jak w Fasji, podano z imienia i nazwiska zobowiązanych do płacenia mesznego, a liczba ta równała się liczbie ról. W sumie pleban zyskiwał w ten sposób po 71 korcy i 24 garnce żyta i tyle samo owsa, co w przeliczaniu daje około 87,79 hl zboża. Wartość korca żyta określano na 2 złr 23 kr, a owsa na 1 złr 3 kr. Zatem przeliczając na pieniądze wynosiła ona 171 złr ¼ krajcara dla żyta i 75 złr 20 ¼ kr dla owsa z całej parafii. Najwięcej zboża dostarczał Lubień, najmniej chłopci z Krzeczowa: niecałe 0,5% więcej, niż dawało dominium⁶⁴.

⁶² CDIAL, f. 19, op. VIII, spr. 130, Metryka Józefińska – Gmina Lubień, k. 98.

⁶³ CDIAL, f. 19, op. VIII, spr. 130, Metryka Józefińska – Gmina Lubień, k. 163–167. Chodzi o Las Plebański (Księży Las).

⁶⁴ CDIAL, f. 146, op. XX, spr. 314, Inwentarz parafii w Lubniu, k. 18–20.

Własność gruntów w Lubniu w 1786 roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie: CDIAL, fond 19, op. VIII, spr. 130, Metryka Józefińska – Gmina Lubień, k. 185

Ponadto składano oprawę, którą przedziano z materiału plebańskiego. Czterech poddanych dawało po 12 łokci przedzdy (7,08 m), pięciu po 6 (3,54 m), Antoni Zięba 12 łokci i Stanisław Raszniak 6 łokci w roku⁶⁵.

Tabela 6. Wysokość mesznego w parafii w Lubniu

Miejscowość	Wartość żyta	Wartość owsa	Procent	Zobowiązani do płacenia
Lubień	84 złr 37 kr	37 złr 16 kr	49,48%	43
w tym			w tym	
Dominium	20 złr 15 kr	8 złr 56 kr	11,85%	Dwór
Gromada	64 złr 22 kr	28 złr 20 kr	37,63%	Role (37) i Zarebki (5) i
Tenczyn	38 złr 44 kr	17 złr 4 kr	22,65%	33 role
Krzczonów	20 złr 51 kr	9 złr 11 kr	12,2%	21 ról
Krzeczów	26 złr 49 kr	11 złr 49 kr	15,68%	17 ról
	171 złr ¼ kr	75 złr 20 kr	100%	114

Źródło: opracowanie własne na podstawie: CDIAL, fond 146, op. XIX, spr. 664, Fasja podatkowa dla Lubnia, k. 9–13

W 1835 roku parafia posiadała zmagazynowany 1 korzec pszenicy ozimej, 4 korce (492 l) żyta ozimego, 40 korcy owsa (4920 l) i 1 korzec ziemniaków. W inwentarzu z 1835 roku stwierdzono roczny plon żyta w wysokości 8 korcy i 19 garncy (1020,48 l), 6 korcy i 29 garncy (793,68 l) jęczmienia, oraz 63 korce

⁶⁵ Tamże, s. 15.

18 garnców owsa (7783,56 l)⁶⁶. W inwentarzu od wartości zboża odliczono jeszcze koszt kultury (Kulturkosten) w wysokości 50%, do którego wliczał się cały nakład w naturaliach i robociźnie⁶⁷.

SPRZĘT ROLNICZY I ZWIERZĘTA HODOWLANE

Ze sprzętu rolniczego wymieniono w Inwentarzu m.in. wóz, dwie pary bron żelaznych z 58 zębami, żelazne widły, pojemnik do gotowania paszy, nową wialnię i dwie uprzęże dla koni. Wśród zwierząt gospodarskich należących do plebana wyliczono dwa konie, dwa dobre szare woły, pięć krów mlecznych, w tym cztery czerwone i jedną szarą. Dwie krowy miały po 10 lat, dwie po 8 lat i jedna 5 lat, ponadto wymieniono cielę 2,5 roczne z czerwonym umaszczeniem. Woły wykorzystywane były do pracy na roli plebańskiej, wykonywanej na rzecz proboszcza. W inwentarzu zaznaczono, że powinno być osiem krów, ale proboszcz Dziubek w chwili objęcia probostwa przejął tylko pięć krów mlecznych. Według doświadczeń z poprzednich lat, w tym terenie pożytek z krowy mlecznej w przeliczeniu na rok określono na 5 złr 36 kr. Na roczne utrzymanie jednej krowy zużywano osiem cetnarów siana i słomy. Wartość jednego cetnara siana wynosiła 27 kr, czyli razem 3 złr 36 kr. Z jednej krowy pozostawał zatem pożytek 2 złr rocznie. Oprócz krów w gospodarstwie plebańskim hodowano świnie. W Inwentarzu przyjęto, że maciora prosi się dwa razy w roku, co pozwala na utuczenie minimum dwóch młodych w roku, przy czym pożytek z jednej świnii oceniono na 5 złr. Utrzymanie jednej świnii kosztuje rocznie 1½ korca pośladu o wartości 50¼ kr za korzec i 1½ korca siewki po 1 złr 30 kr. Koszty utrzymania jednej świnii wynoszą więc 3 złr 2 kr, co daje pożytek 1 złr 58 kr rocznie⁶⁸.

KORZYŚCI Z PROPINACJI

Pleban posiadał prawo do robienia piwa i wódki, i wydawania na szynk do karczmy plebańskiej. Jednak w Inwentarzu zaznaczono, że w dokumentach z archiwum parafialnego nie ma słowa o prawie propinacji. Archiwum dominium w Izdebniku również nie dysponowało dokumentami, w których byłoby takie prawo przyznane plebanowi lubieńskiemu. Jednak Dziubek podaje, że proboszczowie w Lubniu od zawsze czerpali dochody z prawa propinacji, również pod patronatem księżnych Montléart i Carignan. Nie jest możliwe

⁶⁶ Tamże, s. 15.

⁶⁷ K. Krzeczunowicz, *Rzecz o kadastrze*, Kraków 1860, s. 45–47. Do kosztów kultury zalicza się: wartość nasion przeznaczonych na wysiew, wartość nawozu, który wlicza się tylko wtedy, gdy jest kupowany (np. wapno), koszty utrzymania robocizny pieszej, czyli wyżywienie robotników, płaca, utrzymanie sprzężaju etc.

⁶⁸ Hintergerste – gorszej jakości jęczmień, poślad.

ustalenie, jak kształtowała się propinacja aż do 1835 roku; według informacji przekazanych przez karczmarzy wynosiła ona podobno tylko 200 złr rocznie. Umowę na dzierżawę propinacji zawarł 13 października 1834 roku⁶⁹ Simon Klapholz za sumę 400 złr, z czego 100 złr zostało odliczone ze względu na to, że Klapholz pozostawał faktycznym posiadaczem i użytkownikiem propinacji oraz dlatego, że obowiązywał go podatek konsumpcyjny⁷⁰.

ZAKOŃCZENIE

Do parafii należały cztery miejscowości, z czego jedna oddalona była o milę od kościoła w Lubniu. Potrzeba wyznaczenia kooperatora była wynikiem wizytacji z 1833 roku. Proboszcz Jan Wiragh stwierdził wówczas, że nie stać parafii na utrzymanie dodatkowego duchownego i pieniądze na ten cel powinny zostać wypłacone z Funduszu Religijnego. W odpowiedzi władze zleciły przygotowanie szczegółowego inwentarza, aby zweryfikować ten problem.

W pracy nie wykorzystano całości Inwentarza z 1835 roku, część zawartości została pominięta, m.in. opis kościoła w Krzeczowie oraz lista szat liturgicznych. Źródło to jest cennym materiałem w badaniach nad historią regionu i zdaje się zgodnie z rzeczywistością oddawać stan kościoła w Lubniu i beneficjum w I połowie XIX wieku. Inwentarz parafialny w zestawieniu z Metryką Józefińska, opisaniem urbarialnym, czy Fasją daje szczegółowy obraz przeszłości regionu z zakresu historii gospodarczej. W pracy nie wykorzystano Metryki Franciszkańskiej, ponieważ nie udało się odnaleźć jej sygnatury.

BIBLIOGRAFIA

ARCHIWALIA

- Centralne Państwowe Archiwum Historyczne Ukraine we Lwowie [CDIAL]
 fond 146, op. XIX, spr. 664, Fasja podatkowa dla Lubnia (wykaz świadczeń na rzecz Plebana)
 fond 146, op. XX, spr. 314, Inwentarz parafii w Lubniu
 fond 159, op. IX, spr. 1392, Inwentarz parafii w Lubniu z 1806 roku
 fond 19, op. VIII, spr. 130, Metryka Józefińska – Gmina Lubień
 fond 146, op. XVIII, spr. 1924, Opisanie urbarialne gminy Lubień

⁶⁹ W inwentarzu podano numer aktu umowy: 15236.

⁷⁰ Verzehrungssteuen – chodzi o akcyzę nałożoną patentem o podatku konsumpcyjnym z 25 maja 1829 roku. Podatek ten nie mógł przekraczać 25%; CDIAL, f. 146, op. XX, spr. 314, Inwentarz parafii w Lubniu, k. 21

fond 146, op. XIII, spr. 3151, Raporty, wykazy, korespondencja i inne dokumenty dot. parafii w Lubniu w latach 1806–1917

Archiwum Kurii Metropolitalnej w Krakowie [AKMetr.]

sygn. ADz 2, Akta dziekańskie, Realitates Ecclesiarum Circuli et Decanatus Myslenicensis

ŹRÓDŁA

Jan Nepomucen Deszkiewicz, *Treść grammatyki polskiej czyli wykład najtrudniejsze przedmioty w naszym języku rozwiązujący, pisownią ustalający [...] z dołączeniem kilku rozbiorków nowszych grammatykarzów*, Rzeszów, nakł. autora, 1865

Continuatio edictorum et mandatorum universalium in Regnis Galiciae et Lodomeriae a die 1. Januarii ad ultimam Decembris anno 1785 emanatorum. Kontynuacja Wyroków y Rozkazów Powszechnych w Galicyi y Lodomerji Królestwach od dnia 1. Stycznia aż do końca Grudnia roku 1785 wypadłych. [Tom 13], Lwów, wyd. Józef Piller, 1785

Provinzial-Gesetzsammlung der Königreiche Galizien und Lodomerien vom das Jahre 1819 bis einschlusig 1826, Lwów 1834

„Schematismus Universi Vener. Cleri Dioeceseos Tarnoviensis”, 1827, 1836

OPRACOWANIA

Franciszek Bobeł, *Kronika Kronik Lubieńskich*, T. 1, Kraków–Lubień, Wydawnictwo Nemrod, 2005

Tomasz Kargol, *Źródła do dziejów parafii rzymskokatolickich w przedautonomicznej Galicji (1772–1867) w zbiorach Centralnego Państwowego Archiwum Historycznego Ukrainy we Lwowie na przykładzie zespołów Namiestnictwa Galicyjskiego i c.k. Galicyjskiej Prokuratorii Skarbu. (Wybrane aspekty społeczno-gospodarcze)*, „Galicja. Studia i materiały”, Nr 1: 2015, s. 273–294

Bolesław Kumor, *Diecezja Tarnowska. Dzieje ustroju i organizacji 1786–1985*, Kraków, Polskie Towarzystwo Teologiczne, 1985

Kornel Krzczunowicz, *Rzecz o kadastrze w Galicyi*, Kraków, [brak wydawcy], 1860

Konrad Meus, *Znaczenie dziewiętnastowiecznych archiwaliów lwowskich w badaniach regionalistycznych*, „Małopolska”, R. 16: 2014, s. 55–81

Piotr Sadowski, *Gmina Lubień. Przyroda, dzieje, kultura*, Kraków, Wydawnictwo Drukarnia Styl Anna Dura; Lubień, nakładem Gminy Lubień, 2016